

MICHAŁ SIWIEC-CIELEBON

W OSTATNIEJ CHWILI

TYPOWANIE TERENÓW POD LOTNISKA DLA SAMOLOTÓW TOWARZYSZĄCYCH (WSPÓŁPRACY) NA TERENIE POWIATU WADOWICKIEGO I SĄSIEDNICH. PRZYCZYNEK DO DZIEJÓW PRZYGOTOWAŃ OBRONNYCH RZECZYPOSPOLITEJ W 1939 R.

We wrześniu 2024 r. minęła 85. rocznica agresji niemiecko-sowieckiej na Polskę. Wojsko Polskie podjęło nierówną walkę, ale materiałowa i techniczna przewaga wrogów spowodowała, że po nieco ponad miesiącu obrony Rzeczypospolitej, pozbawione realnego wsparcia sojuszników, musiało ulec. Jednym z elementów przygotowań obronnych było wyznaczenie obszarów dla lotnisk polowych, przeznaczonych do lądowania samolotów łącznikowych i kurierskich (lotnictwo współpracujące z wojskami lądowymi). Takie tereny wyznaczono także na zapleczu pozycji Armii „Kraków”, w przyszłym pasie działania Grup Operacyjnych „Bielsko” – „Boruta” i „Śląsk” – „Jagmin”, w powiecie wadowickim (Graboszyce, Nidek, Przeciszów) oraz w sąsiednich powiatach białskim (Osiek), chrzanowskim (Babice) i krakowskim (Balice). Tereny dla przygotowania lądowisk typowane były przez komórkę planowania mobilizacyjnego Referatu Wojskowego w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych.

REJON WADOWICE – KRZESZOWICE

W Centralnym Archiwum Wojskowym im. Majora Bolesława Waligóry, stanowiącym obecnie część Wojskowego Biura Historycznego im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego w Warszawie, w zespole akt Sztabu Głównego Wojska Polskiego zachowała się niezbyt obszerna teczka opatrzona sygnaturą I.300.38.191 zatytułowana *Rejon Wadowice – Krzeszowice*. Zawarto w niej dokumenty pt. *Opisanie terenu*, szkice oraz sklejone trzy arkusze polskiej mapy taktycznej w skali 1:100 000 – Bielsko (Pas 49 Słup 28), Chrzanów (Pas 48 Słup 29) oraz Wadowice (Pas 49 Słup 29). Całość obejmuje 33 karty, w tym 25 w formacie zbliżonym do A4, jedną w formacie zbliżo-

nym do A5, sześć w formacie zbliżonym do A3 i jeden arkusz większy od formatu A3 (sklejka map). Warto zauważyć, że obszar powiatów chrzanowskiego i wadowickiego pod względem mobilizacyjnym podlegał Komendzie Rejonu Uzuppełnień Wadowice, a powiat Biała (Krakowska) – KRU w Bielsku. Jednak nie te jednostki wykonywały zadania z zakresu przygotowania odpowiedniej infrastruktury w terenie. Sporządzone na blankiecie MRiRR pismo przewodnie sporządzone zostało w sierpniu 1939 r., ale brak w nim daty dziennej i numeru dziennika korespondencyjnego oraz podpisu odpowiedniego dyrektora departamentu (mimo że w maszynopisie wpisano tę funkcję/stanowisko podpisującego). Pozwala to sądzić, że prawdopodobnie w ogóle nie zdążono wysłać owego pisma i załączonych do niego dokumentów przed wybuchem wojny, względnie jest to kopia (na której brak cech archiwizacji) lub pierwopis dokumentu przygotowanego w trakcie prac biurowych we wspomnianym ministerstwie. Nie udało się ustalić, w jakiej drodze czy w ramach jakiej spuścizny dokumenty te trafiły do kolekcji CAW. Oto jego lakoniczna treść:

Do

Sztabu Głównego

w miejscu. -

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przedstawia 6 terenów wybranych w rejonach: Wadowice i Krzeszowice.

Załączniki:

6 opisów,

6 szkiców 1:10.000

3 mapy 1:100.000¹.

Wszystkie „opisania terenu” wykonane zostały na maszynie w sierpniu 1939 r., uzupełniające je szkice ołówkowe sporządzono niewątpliwie także w tym terminie – a zatem dokumenty powstały w przysłowiowej ostatniej chwili przed wybuchem wojny.

Pisma sporządzone zostały na wydrukowanych formularzach, zawierających 20 ponumerowanych pytań, na które odpowiedzi wpisano maszynowo. Prezentujemy je w kolejności układu w teczce. W artykule w pierwszym opisanii podane zostały zarówno pytania, jak i odpowiedzi, w kolejnych cytowane są tylko odpowiedzi według numeracji pytań. W podawanych tu opisach dla lepszej czytelności rozwinięto zastosowane skróty (tym bardziej że w niektórych wypadkach stosowano różne ich formy) oraz wprowadzono jedynie niezbędne poprawki językowe i zaznaczono ewentualne uwagi autora artykułu – wszystkie te ingerencje ujęto w nawiasy kwadratowe.

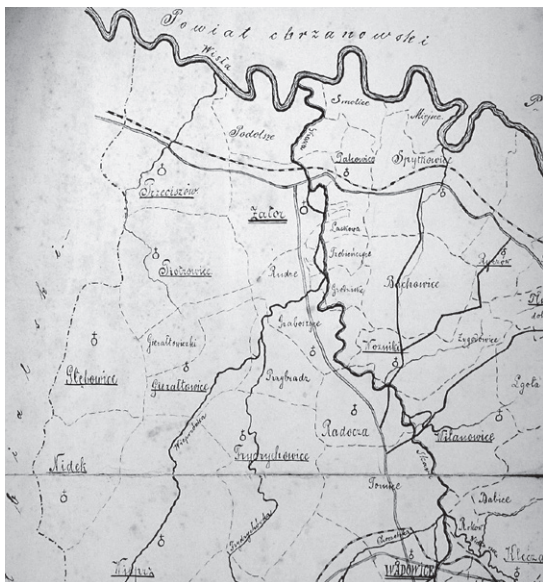
---

¹ Wojskowe Biuro Historyczne – Centralne Archiwum Wojskowe (dalej: WBH-CAW), sygn. I.300.38.191, k. 2.

GRABOSZYCE²

L.p. 1. Graboszyce – Dowództwo Okręgu Korpusu (numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków), powiat Wadowice, gmina Zator.

1. Najbliższa miejscowość, obok której znajduje się teren: Dwór i wieś Graboszyce.
2. Najbliższe miasto, miasteczko i stacja kolejowa (normalna lub wąskotorowa): m.[iasto] Wadowice i st.[acja] kol.[ejowa] – 10 km, m.[iasto] Oświęcim – 20 km, st.[acja] kol.[ejowa] Zator 5 km.
3. Właściciel terenu: Potockich [rodziny hr. dra Adama Potockiego] i małorolnych [drobnych gospodarzy].
4. Figura i wymiary terenu: Pięciobok N – 1200 m, E – 900 m, S – 700 i 1100 m, W – 300 m, NS – 1200, WE – 1300 m.
5. Rodzaj gleby i charakter nawierzchni (gleba, roślinność, spadki, wilgotność w poszczególnych porach roku itp.): Gleba gliniasto-piaszczysta, pola orne i pastwisko zarośnięte. /löss/ [less]. Dość równe tereny.
6. Przeszkody na terenie i na podejściach (drzewa, rowy, budynki, słupy telegraficzne – przeszkody zaznaczyć na planie: Na terenie drogi, drzewa i zabudowania małorolnych /kilka/. Granica południowa – wieś Graboszyce. Granica wschodnia – szosa zadrzewiona. Granica północna – las.
7. Opis dróg dojazdowych z terenu do st.[acji] kol.[ejowej] i najbliższej miejscowości i ich stan: Teren leży przy szosie Zator – Wadowice /Zator leży na skrzyżowaniu szos Oświęcim – Kraków; rzeka Wisła – Wadowice³.

Fragment mapy powiatu wadowickiego, okres międzywojenny (zbiory Muzeum Miejskiego w Wadowicach).

² WBH-CAW, I.300.38.191, k. 3-5, Opisanie terenu. Nazwa Graboszyce.

³ Prawdopodobnie ten zapis dotyczy nie Wisły, ale raczej Skawy.

8. Studnie zaopatrzenia w wodę (ilość i ewent.[ualnie] jakość, odległość od pola wzlotów): Studnie wiejskie i dworskie.
9. Sposób zaopatrzenia w żywność: M.[iasto] Wadowice.
10. Czy są w pobliżu warsztaty mechan.[iczne]: M.[iasto] Kraków, m.[iasto] Oświęcim.
11. Lokalne środki łączności (stałe lub przejściowe i odległość ich od terenu): linia telefoniczna wzdłuż szosy Zator – Wadowice.
12. Najbliższe źródło prądu: Osada Zator.
13. Charakter miejscowości najbliższej położonych (górzyste, zalesione, ewen.[ualnie] zalewane wodą itp.): Górzyste, silnie zalesione.
14. Najbliższe zabudowania nadające się na zakwaterowanie i ich opis (zabudowania zaznaczyć na szkicu): Zabudowania dworskie i wiejskie w dobrym stanie.
15. Możliwość i sposób ewent.[ualnego] zamaskowania (bliskość lasu, zabudowań, gdzie można skryć płatowce): Las i zabudowania.
16. Obecność sił roboczych (miejscowych) dla robót niwelacyjnych: Wsie: Graboszyce, Przybradz i Bachowice.
17. Ewent.[ualne] wykorzystanie lokalnych środków transportowych (w drodze rekwizycji): Jak wyżej.
18. Możliwość rozbudowy (rozszerzenia) terenu. Podać kierunki i długość rozbudowy: Brak.
19. Obliczenie czasu i podanie środków potrzebnych:
  - a) dla doprowadzenia terenu do stanu używalności: 3 tygodnie.
  - b) dla rozbudowy (rozszerzenia terenu): [brak wpisu].
20. Wnioski ogólne co do przydatności pola, oraz własne wnioski: Teren dobry. Realizacja tylko przez wykup.

NIDEK⁴

- L.p. 2 – Dw[ór] Nidek dla M.R.i R.R. – DOK [numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków], województwo Kraków, powiat Wadowice, gmina Andrychów.
1. Wieś i dw.[ór] Nidek.
  2. M[iastecz]-ko Andrychów – 5 km, st.[acja] kol.[ejowa] Andrychów – 6,5 km, os.[ada] Kęty – 7 km.
  3. Dw.[ór] Nidek – /120 ha/ w licytacji i małorolni.

---

⁴ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 8-10, Opisanie terenu. Nazwa Dw.[ór] Nidek dla M.[inisterstwa] R.[olnictwa] i R.[eform] R.[olnych]. Jest to jeden z dwóch opisów (drugi to Balice), w których tytule użyto określenia „dla Min. Roln. i R.R.”, w pozostałych użyto tylko nazw terytorialnych.

4. Wielobok o bokach: N – 450 – 300 – 550 m, E p- 1200 m, S – 700 m, W – 650 – 550 m, NS – 1200 m. WE – 1200 m.
5. Teren falisty lekko, gleba lösso-rzędzinowa [lessowo-rzędzinowa] /glinka/, pola uprawne.
6. Na terenie – trakt z rowami i lasek. Granica p[ó]ln.[ocna] – zabudowania wsi Nidek. Granica wsch.[odnia] – gościniec bity zadrzewiony. Granica p[ółu] dn.[iowa] – las.
7. Teren leży przy gościńcu bitym, który dochodzi do szosy Wadowice – Biała.
8. Studnie dworskie i wiejskie.
9. M.[iasto] Andrychów.
10. M.[iasto] Biała /m.[iasto] Andrychów/.
11. Linia tel.[efoniczna] przy granicy terenu, poczta Andrychów.
12. M.[iasto] Andrychów.
13. Górzyste, zalesione.
14. Zab.[udowania] wiejskie i dworskie. Stan średni.
15. Las, sady i zabudowania.
16. Wsie: Nidek, Wilkowice [Witkowice!], Podlesie.
17. Jak w [punkcie] 16-tym.
18. Brak.
19. a) 4 tygodnie b) [brak wpisu].
20. Teren dobry. Realizacja trudna ze względu na wykup małorolnych, co w Krakowskim dla Min.[isterstwa] Roln.[ictwa] i R.[eform] R.[olnych] jest wprost niemożliwe.

OSIEK⁵

- L.p. 3. – f[o]lw.[ark] Karolin – DOK [numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków], województwo Kraków, powiat Biała, gmina Osiek.
1. wieś Osiek i folw.[ark] Karolin.
  2. M.[iasto] Oświęcim 10 km, st.[acja kolejowa] Oświęcim 11,5 km, st.[acja kolejowa] Jawiszowice 9 km, os.[ada] Kęty 8 km, st.[acja kolejowa] Kęty 8 km.
  3. Rudziński [synowie Oskara z Rudna Rodzińskiego herbu Prus III] i małorolni wsi Osiek.
  4. Wielobok N – 1400 m, E – 300-300-1000 m, S – 1000 m, W – 1400 m. WS – 1400 m, WE – 1400 m.

---

⁵ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 13-15, Opisanie terenu. Nazwa f[o]lw.[ark] Karolin.

5. Teren dość równy. W części zach.[odniej] bardziej pofałdowany. Gleba lösso-bielica [lesso-bielica] /glinka/. Pola uprawne.
6. Na terenie pojedyncze drzewa i drogi polne. Granica wsch.[odnia] – las i zabud. [owania] f[o]lw.[arku] Karolin. [Granica] p[ó]łn.[ocna] i zach.[odnia] – laski.
7. Teren leży przy szosie Wadowice – Oświęcim. Trakt na Malec – dobry.
8. Studnie folwarczne i wsi Osiek.
9. M.[iasto] Oświęcim i os.[ada] Kęty.
10. M.[iasto] Oświęcim i m.[iasto] Biała.
11. Poczta w Osieku.
12. Os.[ada] Kęty.
13. Od południa górzyste, od północy nizinna /dol.[ina] Wisły/, dość zalesiona.
14. Zab.[udowania] folw.[arku] Karolin i Włosień oraz dw.[oru] i wsi Osiek. Stan dobry /murowane/.
15. Las i zab.[udowania] folwarczne i wiejskie.
16. Wsie: Osiek, Łęki i Malec.
17. Jak wyżej.
18. Brak.
19. a) 4 tygodnie, b) [brak wpisu].
20. Teren dość dobry, lecz trudny do realizacji ze względu na b.[ardzo] małe obszary większej własności w Krakowskim w ogóle i na udział małorolnych /ziemia od 1000–1600 zł za morgę/, którzy ze względu na zarobki w przemyśle bardzo są do swych gospodarstw karłowatych zresztą przywiązani.

PRZECISZÓW⁶

- L.p. 4. – Przeciszów – DOK [numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków], województwo Kraków, powiat Wadowice, gmina Zator.
1. Dwór i wieś Przeciszów.
  2. M.[iasto] Oświęcim – 12 km. St.[acja] kol.[ejowa] Oświęcim – 14 km. Os.[ada] Zator i st.[acja] kol.[ejowa] – 3 km.
  3. Joanna Potocka /majątek posiada 200 ha gruntów ornych/ i małorolni.
  4. Czworobok: N – 1400 m, E – 900 m, E – 1500 m, W – 110 m. NS – 1150 m, WE – 1500 m.
  5. Gleba gliniasto-piaszczysta /naloty lössowe [lessowe]/, pola uprawne równe.
  6. Drogi, krzaki i rów, na granicy zachodu – zabudowania wiejskie, na granicy półn. [ocnej] – szosa zadrzewiona.

---

⁶ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 18-20, Opisanie terenu. Nazwa Przeciszów.

7. Teren leży przy rozwidleniu szos Kraków – Pszczyna, – Oświęcim.
8. Studnie wiejskie i dworskie.
9. M.[iasto] Oświęcim.
10. M.[iasto] Oświęcim.
11. Poczta w Przeciszowie.
12. M.[iasto] Zator.
13. Pagórkowate i średnio zalesione.
14. Zabudowania dworskie i wiejskie stan dobry.
15. Zabudowania i drzewa przy szosie.
16. Wsie: Przeciszów, Podlesie i Piotrowice.
17. Jak w punk.[cie] 16.
18. na południe – 300 m.
19. 3 tygodnie.
20. Teren całkowicie nadaje się. Brak zamaskowania. Realizacja ze względu na ma-
łorolnych tylko przez wykup.

BABICE⁷

L.p. 5. – Babice – DOK [numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków], województwo Kraków, powiat Chrzanów, gmina Babice.

1. Wsie Babice i Olszyny.
2. M.[iasto] i st.[acja] kol.[ejowa] Oświęcim – 20 klm, m.[iasto] i st.[acja] kol.[ejowa] Chrzanów – 12 klm, m.[iasto] i st.[acja] kol.[ejowa] Alwernia – 8 klm.
3. Małorolni wsi Babice i Olszyny.
4. Pięciodok: N – 1500 m, E – 1200 m, S – 1150 m, W – 900 – 700 m. NS – 1300 m, WE – 1600 m.
5. Częściowo szczyk lekki częściowo sap. Grunta orne i pastwisko gromadzkie pola równe.
6. Drogi, rowy i krzaki oraz pojedyncze drzewa, od granicy zach.[odniej] – lasy, na gr.[anicy] p[ó]łn.[ocno]wsch.[odniego] rogu – zabudowania wsi Babice.
7. Teren leży przy szosie Kraków – Chrzanów, – Chełm, – Oświęcim.
8. Studnie wiejskie.
9. M.[iasto] Chrzanów i m.[iasto] Oświęcim.
10. M.[iasto] Chrzanów.
11. Poczta w Babicach.

---

⁷ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 23-25, Opisanie terenu. Nazwa Babice.

12. M.[iasto] Chrzanów.
13. Od p[o]ł[u]dnia – równe do Wisły, od p[ó]łnocy – górzyste, silnie zalesione.
14. Zabudowania dobre.
15. Lasy.
16. Wsie: Babice, Olszyny, Janowice [Jankowice!], Wygielzów.
17. Jak w p.[unkcie] 16.
18. [brak wpisu]
19. 3 tygodnie.
20. Teren całkowicie nadaje się. Realizacja tylko drogą wykupu.

BALICE⁸

- l.p. 6. – Balice – DOK [numeru nie wpisano, ale było to DOK V Kraków], województwo Kraków, powiat Kraków, gmina Zabierzów.
1. Dwór i wieś Balice.
  2. M.[iasto] Kraków – 12 km. St.[acja] kol.[ejowa] Zabierzów – 6 km.
  3. Potoccy.
  4. Czworobok: N – 1500 m, E – 1500 m, S – 1600 m, W – 1100 m. NS – 1450 m, WS – 1600 m⁹.
  5. Pola uprawne, równe. Gleba löss [less] spiaszczony.
  6. Drogi i rów, granica p[ó]łn[ocna] i wsch.[odnia] – szosy zadrzewione i zabudowania.
  7. Teren leży przy skrzyżowaniu szos: Morawica – Kraków i Kryspinów – Zabierzów.
  8. Studnie dworskie i folwarczne.
  9. M.[iasto] Kraków.
  10. M.[iasto] Kraków.
  11. Poczta w Balicach.
  12. M.[iasto] Kraków.
  13. Górzyste, zalesione.
  14. Zabudowania dworu Balice, dworu Aleksandrowice, folw.[arku] Werychów.
  15. Zadrzewione szosy i zabudowania.
  16. Wsie: Balice, Aleksandrowice, Kryspinów, Morawica.
  17. Jak wyżej.

---

⁸ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 28-30, Opisanie terenu. Nazwa Balice dla Min.[isterstwa] Roln.[ictwa] i R.[eform] R.[olnych]. Jest to jeden z dwóch opisów (drugi to Nidek), w których tytule użyto zwrotu „dla Min. Roln. i R. R.”, w pozostałych użyto tylko nazw terytorialnych.

⁹ Nie wiadomo, czy jest to błąd zapisu i powinno być „WE”, czy też faktycznie w tym przypadku mierzono po osi „WS”.

---

18. [brak wpisu]
19. a) 10 dni, b) [brak wpisu].
20. Teren b.[ardzo] dobry.

ZAMIĄST PODSUMOWANIA

Analizując przedstawione informacje, warto zwrócić uwagę nie tylko na elementy opisów ściśle wojskowych, topograficznych, lecz także na wzmianki o stosunkach własnościowych i realiach gruntowych na małopolskiej wsi. Są tu sygnały o problemach majątków ziemskich i ich licytacjach (opis Nidek)¹⁰, o oczekiwaniach włościan (małorolnych) co do szans otrzymania gruntów z wykupu bądź reformy rolnej (opis Graboszyce, opis Nidek, opis Osiek i opis Przeciszów)¹¹ czy o cenie morgi ziemi rolnej w ówczesnym województwie krakowskim (opis Osiek)¹².

W kampanii wojennej 1939 r. zdołano wykorzystać zaledwie jedno z opisanych lotnisk. Były to Balice, określane w relacjach jak lotnisko Aleksandrowice. Stacjonował tam 3. Dywizjon Myśliwski 2. Pułku Lotniczego z Krakowa, pozostający w dyspozycji dowódcy lotnictwa Armii „Kraków”¹³. Autor monografii armii Władysław Steblik wymienia także lotnisko Aleksandrowice jako miejsce stacjonowania klucza myśliwskiego, ale lokalizuje je w Aleksandrowicach koło Bielska. Był to klucz ze 121. Eskadry Myśliwskiej 2. Pułku Lotniczego pod dowództwem ppor. Wacława Króla, ściągnięty wcześniej z zasadzki pod Wieluniem. Być może w tym przypadku tego wybitnego historyka wojskowości zwiódła zbieżność nazw i w rzeczywistości były to Aleksandrowice/Balice¹⁴. Oficjalne lotnisko Krakowa, cywilne i wojskowe (2. Pułk Lotniczy i Baza Lotnicza Kraków), do 1939 r. zlokalizowane było na polach wsi Czyżyny i Rakowice, na wschód od centrum miasta. W okresie okupacji lotnisko balickie zostało rozbudowane przez Niemców i od 1945 r. do dzisiaj funkcjonuje jako cywilny port lotniczy (Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice) oraz miejsce stacjonowania 8. Krakowskiej Bazy Lotnictwa Transportowego im. płk. pil. Stanisława Jakuba Skarżyńskiego Sił Powietrznych RP.

¹⁰ WBH-CAW, I.300.38.191, k. 8-10, Opisanie terenu. Nazwa Dw.[ór] Nidek dla M.[inisterstwa] R.[olnictwa] i R.[eform] R.[olnych] – k. 8 recto.

¹¹ *Ibidem*, Opisanie terenu. Nazwa Graboszyce – k. 5 verso; *ibidem*, Opisanie terenu. Nazwa Dw.[ór] Nidek dla M.[inisterstwa] R.[olnictwa] i R.[eform] R.[olnych] – k. 10 verso; *ibidem*, Opisanie terenu. Nazwa f[o]lw.[ark] Karolin – k. 15 verso; *ibidem*, Opisanie terenu. Nazwa Przeciszów – k. 20 verso; *ibidem*, Opisanie terenu. Nazwa Babice – k. 25 verso.

¹² WBH-CAW, I.300.38.191, k. 13-15, Opisanie terenu. Nazwa f[o]lw.[ark] Karolin – k. 15 verso.

¹³ W. Steblik, *Armia „Kraków” 1939*, Warszawa 1975, s. 73.

¹⁴ *Ibidem*, s. 74.

Brak jest informacji o próbach wykorzystania pozostałych lokalizacji, choć warto wspomnieć, że jedno z połowych lotnisk dla samolotów towarzyszących (lotnictwo wsparcia – łącznikowe i obserwacyjne) zlokalizowano we wrześniu 1939 r. niedaleko Przeciszowa, w leżących nieco na północ od Zatora Palczowicach, gdzie w sierpniu 1939 r. skierowano do dyspozycji dowódcy GO „Bielsko” gen. M. Boruty-Spiechowicza 23. Eskadrę Obserwacyjną z 2. Pułku Lotniczego¹⁵. Ze względu na szybkie tempo działań wojennych skala jego wykorzystania była jednak niewielka. Już 4 września jego teren i pobliskie miejscowości zajęły wojska niemieckiego Wehrmachtu.

Bibliografia

Źródła archiwalne

WBH-CAW, I.300.38.191.

Publikacje

Steblik W., *Armia „Kraków” 1939*, Warszawa 1975.

SUMMARY

At the last minute.

Choosing Grounds for Airports for Army Cooperation Aircrafts in Wadowice County and Adjacent Areas. How It Contributed to the Poland's Defensive Preparations in 1939.

This article is a contribution to the history of planning defence operations in the Second Polish Republic, more specifically the preparation of the areas for aviation infrastructure. The cited documented information allows us to learn not only how the areas for field airports were searched, but also what requirements (parameters) these areas had to meet. At the same time, thanks to information concerning land ownership relations, it allows us to see elements of some of the economic problems of

---

¹⁵ *Ibidem*, s. 73.

interwar Poland. Those included the deficit of land in the countryside, the dwarfism of peasant farms, the debt and bankruptcy of some landed gentry farms and even the price of of one morga of land in the Kraków voivodeship in the last year before the outbreak of the Second World War. The author also mentions that most of the plans described in the article did not manage to be implemented before September 1939.

Keywords: Polish Army 1939, Aviation 1939, Airports 1939, Accompanying Aircrafts, September Campaign, Campaign 1939, Polish Campaign, Wadowice Lands.